

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/24223, Centrum-Obywatelskich-Inicjatyw-Ustawodawczych-S.html>
2022-10-07, 04:05

Centrum Obywatelskich Inicjatyw Ustawodawczych „S”

Centrum Obywatelskich Inicjatyw Ustawodawczych „S”, powstało w I 1981 w z inicjatywy środowisk prawniczych zaangażowanych w próbę zreformowania komunistycznego prawodawstwa oraz dyskusji nad stanem praworządności. Kluczową rolę odegrało środowisko prawników z Krakowa.

W końcu 1980 powstała KKK „S” Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości z siedzibą w Gdańsku. Działali w niej z Krakowa: sędzia Kazimierz Barczyk i Włodzimierz Olszewski. Z inicjatywy środowiska krakowskiego organizowano w sądach fora prawnicze i dyskusje nad potrzebą stworzenia zespołów do nowelizacji prawa. Z inicjatywy K. Barczyka, pełnomocnika KKK „S” PWS i KZ „S” przy krakowskich sądach, 17 I 1981 zwołano I Ogólnopolskie Forum Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości z udziałem kilkuset prawników, sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych, naukowców, szczególnie z Wydz. Prawa UJ.

W oparciu gł. o krakowskie środowisko prawnicze stworzono Centrum Obywatelskich Inicjatyw Ustawodawczych „S” z jego inicjatorem K. Barczykiem na czele. Współpracę z COIU podjęły Komisja Koordynacyjna Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości, Prokuratury, Radców Prawnych, Komitet Robotniczy Hutników HiL, KZ „S” UJ i Sądów Krakowskich.

Podjęto kluczowe problemy praworządności, gwarancji niezawisłości sędziów i uniezależnienia się od nacisków politycznych, ograniczenia represyjności i zwiększenia gwarancji prawnych. Powołano zespół do nowelizacji prawa karnego, o charakterze Komisji Kodyfikacyjnej, na czele której stanął prof. Władysław Wolter, a tworzyli ją: Władysław Mąciór, Andrzej Zoll, Krzysztof Bachmiński, Elżbieta Sadzik, Kazimierz Ostrowski, Adam Strzembosz, Jan Markiewicz. Inicjatywa ta została wsparta przez KKK „S” PWS podczas

spotkania w Warszawie 7–8 II 1981 i w Poznaniu 4–5 IV 1981. K. Barczyk został pełnomocnikiem KKK ds. nowelizacji ustaw. [Opinie](#) nt. projektów zbierano za pomocą ankiet. Inicjatywę tę wspierała prasa: „Tygodnik Powszechny”, „Gazeta Krakowska”, „Tygodnik Solidarność”. Dyskusja społeczna nad projektami wymuszała też reakcję oficjalnych organów sprawiedliwości PRL.

Powołano zespoły (nazywane Komisjami Kodyfikacyjnymi) do prac nad nowelizacją prawa o ustroju sądów powszechnych, prawa cywilnego (pod kierunkiem prof. Stefana Grzybowskiego), prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (prof. Tadeusz Zieliński), prawa gospodarczego (prof. Stanisław Włodyka), ustawy o stanowieniu prawa (prof. Jan Ziemiński, doc. dr Tadeusz Studnicki) oraz prawa administracyjnego (prof. Władysław Dawidowicz).

COIU rozwijało się poprzez powstawanie kolejnych wyspecjalizowanych zespołów, obejmujących większość obszarów prawa w PRL. COIU zorganizowało m.in. II Forum Prawników 13–14 VI 1981 na UJ z udziałem MKZ „S” Małopolska, KRH, KZ „S” UJ, Naczelnej Rady Adwokackiej KKK „S” PWS. Zaprezentowano do dyskusji wstępne projekty COIU, m.in. nowelizacji Kodeksu karnego, Kodeksu postępowania karnego, prawa o ustroju sądów powszechnych, ustawy o sędzię najwyższym i ustawy o prokuraturze. Powołano 42-osobową Społeczną Radę Legislacyjną – COIU „S” jako zaplecze, stale analizujące stan prawodawstwa w PRL. Zaproszono do niej najlepszych znawców prawa. Jej przew. został prof. S. Grzybowski, sekretarzem K. Barczyk, wiceprzew. Zofia Wasilkowska, W. Wolter, Waclaw Szubert, Andrzej Kopff, Andrzej Rozmarynowicz. Znalazło się w niej 32 wybitnych prawników, teoretyków i praktyków oraz 10 działaczy społecznych związanych z „S”.

SRL zebrała się 28–29 X 1981 na UJ, podczas III Ogólnopolskiego Forum Prawników, gdzie powołano kolejne zespoły: ds. konstytucji i ordynacji wyborczych, ds. prawa wyznaniowego, ds. prawa dewizowego. Nie zdążyły one jednak podjąć działalności. Kolejne posiedzenia Forum zaplanowano na 9 I 1982.

Działalność COIU spotkała się z naciskami władz, a po 13 XII 1981 z represjami. Już w 1981 od prokuratorów żądano m.in. wystąpienia z „S” pod groźbą utraty pracy, na co „S” HiL odpowiedziała groźbą strajku. Po 13 XII 1981 wiele osób zaangażowanych w tę działalność usunięto ze zawodu, m.in. K. Barczyka i Aleksandra Herzoga. Po 13 XII 1981 nieoficjalnie uczestnicy COIU kontynuowali swą działalność w roli zaplecza prawnego „S”. Jawnie mogli się spotkać dopiero 4 III 1989 na UJ. Na czele SRL wznawiającej swą działalność stanął wówczas prof. S. Grzybowski, wiceprzew. zostali A. Rozmarynowicz i prof. A. Strzembosz, sekretarzem – K. Barczyk. Przygotowywano dla „S” szereg projektów, m.in. nowelizacji Kodeksu karnego, Kodeksu postępowania karnego, Kodeksu wykroczeń, Kodeksu karnego wykonawczego, nowelizacji ustawy o Sądzie Najwyższym, projektu ustawy o ustroju sądów powszechnych i o prokuraturze, założenia ustawy o przedsiębiorczości i samorządach, nowelizacji Kodeksu pracy, projekt ustawy o prawie prasowym. Kontynuowano prace na rzecz „S” do 1993, m.in. przygotowując z inicjatywy K. Barczyka w 1994 Obywatelski Projekt Konstytucji, pod którym zebrano 2 mln podpisów i który miał wpływ na rozwiązania uchwalonej konstytucji. W 1981 COIU opracowało ok. 20 obszernych projektów społecznych, będących alternatywą do istniejącego porządku prawnego PRL. Współpracowało z nim ok. 200 znawców prawa, którzy po 1989 tworzyli elitę przekształcającą [system](#) prawny, a opracowane projekty stały się podstawą lub wpłynęły na rozwiązania prawne III RP.

Henryk Głębocki, Paweł Goleń

[Kraków Region Małopolska](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)